

VHF (visiteret hf)

- et kort oprids

- Unge med andre diagnoser end Aspergers Syndrom bør have et ungdomsuddannelses tilbud, der kompenserer for deres handicap og dermed øger muligheden for en fremtid uden offentlig forsørgelse.
- Vi har gennem otte år vist, at det er muligt at have fokus på støttebehov frem for diagnose, men mangler midler til at fortsætte.
- Der er brug for en økonomisk ordning, så vi kan hjælpe handicappede unge til at få en uddannelse.
- Finansiering bør ske via Undervisningsministeriet.
- Evalueringsrapporten udarbejdet af EVA i 2015 konkluderer:
 - flotte fastholdelsestal
 - flotte karaktergennemsnit
 - velfungerende fysiske rammer og pædagogiske tiltag
 - god social trivsel i klassen
- Vores vhf-studenter er nu ved at videreudanne sig inden for jura, psykologi, pædagogik, sprog, it, sociologi, erhvervsøkonomi, sygeplejerske osv.

Vedlagt

1. Voxpop: Hvad har vhf betyder for dig?
2. Kronik: "Giv unge med diagnoser mulighed for at uddanne sig", bragt i Kristeligt Dagblad d. 9/5 2018
3. Danske Gymnasiers forslag om mulighed for treårig hf, 15/11 2019.

Hvad har vhf betydet for dig?

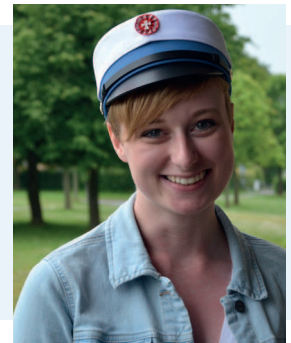

- Vhf har været min chance for at få en gymnasial uddannelse. Først og fremmest har jeg fået en større forståelse af mig selv, og jeg har fået redskaber til at forbedre mine svagheder. Blandt andet er jeg blevet bedre til at samarbejde med andre, og jeg har fået mere selvtillid. På den måde har vhf klædt mig på – både fagligt og socialt – til at tage en lang videregående uddannelse.

Christina Glargaard, vhf-student 2015

- Jeg har fået større selvtillid og selvværd, og jeg ser ikke længere mine diagnoser som en forhindring. For første gang har jeg fx oplevet, at man sagtens kan have venner, selvom man har en diagnose. På den måde har vhf givet mig mulighed for at leve mit liv som andre på min alder og tage en videregående uddannelse. Efter studentereksamen vil jeg læse til pædagog - min drøm er at specialisere mig inden for social- og specialpædagogik.

Christine Elene Jespersgaard, vhf-student 2016

- Jeg har rykket mig ekstremt meget både fagligt og personligt. Jeg kan slet ikke huske, hvordan jeg var før, men jeg ved bare, at jeg ikke var sådan her. Jeg er blevet meget mere udadvendt, jeg har haft valgfag i andre klasser, og jeg dansede endda lanciers til gallafesten. Dét ville jeg aldrig have gjort, hvis jeg ikke havde gået på vhf.

Sarah Svendsen, vhf-student 2017

- På vhf møder du rummelighed og gensidig respekt blandt elever og lærere. Der er plads til forskelligheder og plads til den enkelte. Og så er der troen på den enkelte. Både personligt og fagligt har jeg fundet troen på mig selv, og jeg er blevet mere moden. Jeg har altid haft svært ved at acceptere, at jeg var lidt anderledes, men nu er jeg faktisk stolt af mig selv. Desuden har vhf givet mig lyst til at læse og lære. Min drøm er at blive folkeskolelærer.

Cathrine Nymann Sørensen, vhf-student 2018

- Vhf har været den rigtige uddannelse for mig, fordi jeg har kunnet få den støtte, jeg har brug for. Uden den hjælp havde jeg aldrig fået studentertroen. Igennem gymnasietiden har jeg lært mine svagheder og grænser at kende, og jeg er blevet bedre til at strukturere og til at spørge om hjælp. Det er et stort plus, jeg tager med herfra. Og så har jeg fået rigtig mange nye venskaber – både venner i vhf-klassen og fra de andre klasser.

Natalie Rose Smallwood, vhf-student 2019

kronik | Kan det virkelig passe, at unge ikke kan få en gymnasial ungdomsuddannelse, fordi de har den forkerte diagnose? Flere unge har mange forskellige diagnoser end nogensinde, men der er ikke plads til dem i skolesystemet, skriver dagens kronikører

Giv unge med diagnoser mulighed for at uddanne sig

KRISTELIGT
DAGBLADS
KRONIK
9. MAJ 2018

JETTE ENGELBRETH
Rektor for
Mariagerfjord
Gymnasium

MORTEN LASSEN
Bestyrelsesformand
for Mariagerfjord
Gymnasium

**PETER MØLLER
RASMUSSEN**
Direktør ved
Mariagerfjord
Kommune og
bestyrelsesmedlem
for Mariagerfjord
Gymnasium

KAN DET VIRKELIG PASSE, at unge ikke kan få en gymnasial ungdomsuddannelse, blot fordi de har den forkerte diagnose? Spørgsmålet blev stillet af Trine Lindenberg Østergaard til de politiske uddannelsesordførere ved et møde i Folketingets Undervisningsudvalg den 14. november 2017. Hvordan svaret lød, vil vi vende tilbage til om lidt.

Egentlig er det et retorisk spørgsmål, for 23-årige Trine ved om nogen, at udsigten til en studenterhue er håbløs, hvis man har flere diagnoser med i bagagen. Trine lider selv af angst, Tourettes syndrom og GUA-NLD (Gennemgribende Udviklingsforstyrrelse, Anden – Nonverbal Learning Disorder). Diagnoserne betyder, at hun ikke kunne fungere i en almindelig gymnasieklasse. Derfor søgte hun om optagelse på Midtjys Gymnasium og Paderup Gymnasium, som er to af de i alt ni steder i Danmark, der har fået statens godkendelse og finansielle støtte til at oprette specialklasser for unge med autismespektrumtilstande. Trine fik dog afslag begge steder – ikke fordi hendes karakterer var dårlige, men fordi hun havde den forkerte diagnose. Hendes eneste mulighed for at få den studenterhue, hun altid havde drømt om, var på Mariagerfjord Gymnasium i Hobro, og derfor måtte Trine flytte fra Frøstrup i Sønderjylland.

Siden 2012 har Mariagerfjord Gymnasium udbudt VHF – også kaldet visiteret hf – for at imødekomme et stigende antal unge med forskellige diagnoser og særlige behov. Ungdomsuddannelsen henvender sig til en bredere gruppe af unge med psykiske diagnoser som

Nogle undrer sig måske over, at vi ikke bare kaster håndklædet i ringen, når det er så svært at råbe politikerne op. Selvom det indimellem er fristende, har vi indtil nu kæmpet videre, fordi vi føler et stort ansvar over for de sårbare unge.

adhd, Aspergers syndrom, angst og autisme. Det er altså ikke den enkelte diagnose, der har betydning for, om man kan optages i klassen, men derimod et spørgsmål om, hvorvidt man passer ind i den samlede gruppe.

Den særlige uddannelse kan tilrettelægges på enten to eller tre år for de unge, der har behov for det. Klassestørrelsen er cirka 12 elever, og de har deres eget klasselokale med faste pladser ved enmandsborde, personlige skabe og særskilte rum. De fælles fag afvikles i klassen, mens valgfagene foregår på valgfagshold sammen med skolens øvrige elever, når eleverne er parate. Derudover har alle lærerne fået efteruddannelse, der har udstyret dem med pædagogiske og didaktiske redskaber til at kunne tackle elevernes forskellige diagnoser og imødekomme deres behov for ro, struktur og forudsigelighed.

MÅLET ER AT RUSTE eleverne til at kunne fortsætte på en videregående uddannelse, og dét lykkes. I efteråret 2015 fastslog en evalueringsrapport, at eleverne klarer sig særdeles godt. Danmarks Evalueringsinstitut stod bag rapporten, og konklusionen var blandt andet, at unge med forskellige diagnoser får større mulighed for en ungdomsuddannelse. Fastholdelsesprocenten er høj, og elevernes faglige præstationer er særdeles fine.

Problemet er, at uddannelsen er en underskudsbutik! Vi har forsøgt at få uddannelsen permanentgjort hver gang, der har været en udbudsrunde, men lovgivningen har vist sig at være en sten i skoen, fordi VHF rummer mange for-

skellige diagnoser og ikke kun er målrettet unge med Aspergers syndrom. Vi støder panden mod muren, fordi lovgivningen indikerer en skelnen mellem rigtige og forkerte diagnoser. Derfor har gymnasiet selv måttet finansiere den ressourcekrævende uddannelse via taxametertilskud kombineret med fondsstøtte, men det er en uholdbar løsning. Konsekvensen er, at kassen snart er tom, og fremtiden for uddannelsen er uvis.

Behovet for den særlige uddannelse er større end nogensinde før. For nylig offentliggjorde Kommunernes Landsforening (KL) en undersøgelse, som peger på, at der er sket mere end en fordobling i andelen, der får en diagnose som adhd, autisme eller angst på bare syv år. Det vil sige, at sidste år var det ni procent af alle børn og unge, der havde fået en psykiatrisk diagnose – mod fire procent i 2010. Og dét kan mærkes.

Gymnasier over hele landet oplever at skulle rumme det stigende antal elever med forskellige diagnoser og særlige behov. På Mariagerfjord Gymnasium optager vi – ud over VHF-eleverne – også elever med forskellige diagnoser på normale vilkår, hvilket betyder, at de integreres i normale gymnasieklasser med særlig støtte. Det er dog ikke en mulighed for VHF-eleverne, der umuligt vil kunne indgå i en almindelig klasse. Igen og igen hører vi fra elevernes forældre, at de ikke aner, hvad de skulle have gjort, hvis deres børn ikke havde fået tilbuddet om at starte i den særlige klasse.

Højst sandsynligt havde de ikke gennemført en ungdomsuddannelse, men var droppet ud og havde lidt et neder-

lag, som kunne forværre deres tilstand, så de ville blive endnu sværere at hjælpe videre. Ud over de personlige omkostninger, ville de sandsynligvis også blive en udgift for kommunerne på sigt.

I 2016 fremsatte regeringen ”10 nye mål for social mobilitet” med en målsætning om, at flere udsatte unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, så færre ender som socialt udsatte, og flere bliver en del af arbejdsfællesskabet. Vi gør netop en særlig indsats for sårbare unge, og effekten er veldokumenteret. Vi har bevist, at diagnoser ikke behøver at spænde ben for en studenterhue, men at det blot er et spørgsmål om at tilføre de nødvendige ressourcer. Det er på tide at sætte handling bag de flotte visioner.

Dermed er vi tilbage til mødet i Folketingets Undervisningsudvalg, hvor vi fik mulighed for at fortælle om vores særlige hf-klasse. De politiske uddannelsesordførere var særdeles lydhøre og forstående over for den økonomiske problemstilling i forhold til at bevare tilbuddet. Efterfølgende sendte udvalget to spørgsmål til undervisningsminister Merete Riisager (LA) for at få historikken uddybet og få svar på, hvorfor tilbuddet ikke kan blive permanentgjort. Svaret fra ministeren var nedslående, da hun ikke tager ansvar, men blot skitserer forskellige muligheder, vi allerede har afprøvet. Gymnasiet har været omkring alle variationer af eksterne og midlertidige tilskud fra kommune, region og fonde. Vi har afsøgt alle hjørner og må konstatere, at der ingen steder ydes tilskud til drift af den særlige uddannelse. Og med den

pålagte årlige besparelse på to procent er det urealistisk at forestille sig VHF videreført.

Vi mener, at gymnasiet løfter en vigtig samfundsopgave, der bliver mere og mere presserende. Så måske er det på tide, at Merete Riisager vågner op og begynder at tage ansvar for de kommende generationer af sårbare unge – ikke kun til gavn for vores gymnasium, men for ungdomsuddannelser i hele Danmark.

Vi ønsker, at ministeren vil overveje en ny udbudsrunde, hvor der bliver åbnet for en bredere elevgruppe med flere forskellige diagnoser end tidligere – en udbudsrunde, hvor der ikke skelnes mellem rigtige og forkerte diagnoser. Alternativt håber vi, at ministeriet vil etablere en forsøgsrunde, der giver mulighed for at skabe yderligere dokumentation af vores gode resultater for netop denne udvidede målgruppe. På den måde kan vores succesfulde pionerarbejde nemlig udbredes, og vi kan dele ud af vores erfaringer til andre gymnasier.

Nogle undrer sig måske over, at vi ikke bare kaster håndklædet i ringen, når det er så svært at råbe politikerne op. Selvom det indimellem er fristende, har vi indtil nu kæmpet videre, fordi vi føler et stort ansvar over for de sårbare unge. Desuden er det enormt livsbekræftende at følge eleverne fra første skoledag til dimissionen, hvor de får overrakt deres eksamensbevis. Vi er omgivet af stærke, personlige succes historier med unge, der var opgivet af uddannelsessystemet, men nu er i fuld gang med at forfølge deres drøm om uddannelse og job – om en fremtid. ■

DANSKE
GYMNASIER

Ny Vestergade 13, st.
1471 København K

Danskegymnasier.dk
mail@danskegymnasier.dk

Notat	
Emne:	Mulighed for treårig hf
Til:	
Fra:	Danske Gymnasier
Dato:	15. november 2019

Treårig hf kan hjælpe sårbare unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse

Der eksisterer et stigende behov for at hjælpe sårbare unge med forskellige diagnoser, som er udfordret psykisk og fysisk i en sådan grad, at de, selv om de er normalt- til velbegavede, umiddelbart ikke kan gennemføre en ungdomsuddannelse på ordinære vilkår.

Disse unge har sjældent mange muligheder, når de skal vælge en ungdomsuddannelse, og de risikerer at ende i en blindgyde, fordi de både har sværere ved at få job og ved at gennemføre en ungdomsuddannelse end unge uden diagnoser har. For at få sårbare unge med forskellige diagnoser godt igennem en ungdomsuddannelse, kan der i nogle tilfælde være behov for at strække uddannelsesforløbet et ekstra år ved eksempelvis at tilrettelægge en toårig hf-uddannelse over en treårig periode.

Treårig hf giver de pågældende unge et socialt liv, de ikke havde før, idet sårbare unge ofte også er ensomme unge. Det giver dem en tro på sig selv og gør dem klar til at tage en uddannelse efter gymnasiet. Og ikke mindst, så frafalder kun meget få undervejs, og eleverne opnår i det hele taget rigtig gode faglige resultater.

Erfaringer fra Mariagerfjord Gymnasium, Kalundborg Gymnasium og Nørresundby Gymnasium & HF viser, at unge, der ellers ikke ville have gennemført en ungdomsuddannelse, nu er godt i gang med én, fordi der er blevet tilrettelagt særlige forløb, så de har kunne tage en toårig hf-uddannelse over tre år.

Både i Kalundborg og i Nørresundby startede de første treårige hf-klasser for sårbare unge med diagnoser i sommeren 2017, og eleverne dimitterer i juni 2020. I Mariagerfjord startede den første klasse på den såkaldte visiteret hf i 2012 og dimitterede i 2015. Blandt eleverne, der har gennemført uddannelsen fra Mariagerfjord, har mere end 75 pct. af eleverne afsluttet den med et eksamensresultat på over 7, og alle elever er i gang med videregående uddannelser. Fra folkeskolelærer, fysioterapeut, pædagog, sygeplejerske, finansøkonom, ingeniør til studier som psykologi, jura og sociologi.

EVA evaluerede i 2015 Mariagerfjord Gymnasiums treårige hf-forløb og konkluderede blandt andet, ”at vhf-klassen giver unge med forskellige diagnoser, der visiteres til vhf-klassen, en gymnasial uddannelse, som det vurderes, de ellers ikke ville have fået. Vhf-klassen imødekommer altså en gruppe unge, der ellers oplever at falde mellem to stole, når det kommer til muligheden for at få en ungdomsuddannelse” ([Evaluering af visiteret hf \(vhf\) på Mariagerfjord Gymnasium, 2015](#)).

Sådan fungerer treårig hf i praksis

Initiativet til treårig hf er primært udsprunget af en efterspørgsel fra kommunerne, der forsøger at hjælpe sårbare unge med at komme videre i job eller uddannelse. For at få tilbud om treårig hf skal den enkelte unge visiteres til det. Det foregår ved, at et visitationsudvalg, typisk med repræsentanter fra både gymnasiet og kommunens skoleforvaltning, tager stilling til, om den enkelte elev har tilstrækkelige faglige, personlige og sociale kompetencer til at gennemføre et særligt tilrettelagt treårig hf-forløb. I den forbindelse er det et krav, at der foreligger en lægeerklæring med den unges diagnose.

For unge med Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF) findes der specifikke tilbud, og Børne- og Undervisningsministeriet godkender et mindre antal gymnasier til at udbyde særlige ASF-klasser. Der er på nuværende tidspunkt 13 klasser fordelt på forskellige gymnasier. Men for unge med andre diagnoser, såsom angst, ADHD, depression, lettere autisme osv., findes der ikke et tilsvarende konkret tilbud på klasseniveau. Hertil kommer, at der er flere unge med ASF, end der er pladser til i klasserne, hvilket understreger behovet for et større udbud. Senest var der i januar 2019 mulighed for at søge tilskud til oprettelse af ASF-klasser, men kun to ud af 28 gymnasier blev godkendt.

Økonomi

Driften af klasser med sårbare unge har vist, at området er præget af tilfældige, utilstrækkelige og bureaukratiske regler. Taxameteret i sig selv er ikke tilstrækkeligt til at få økonomien for treårig hf til at hænge sammen. Derfor søger gymnasierne eksempelvis fondsmidler, SPS-støtte eller får støtte fra den enkelte kommune.

Problemet er, at fondsmidler er en usikker finansiering i længden, fordi fonde sjældent støtter driftsopgaver, hvilket det bliver over tid. Samtidig er søgning af SPS-midler meget bureaukratisk, fordi SPS-ordningen er lavet til at støtte nogle få elever i almindelige klasser. Den tager altså ikke hensyn til at samle en hel klasse. Derfor skal midlerne søges for hver elev med angivelse af timetal og formål for den enkelte elev, og der skal jævnligt rapporteres om elevens udvikling og videre behov. Den individuelle tilgang er i strid med realiteten, for midlerne går til mentorer og lektiehjælpere, der tager sig af hele klassen eller den elev, der i situationen har brug for hjælp.

Som situationen er nu, mister gymnasierne penge på at tilrettelægge treårige hf-forløb. De driver dem, fordi der er et stort behov, og fordi gymnasierne ønsker at påtage sig et passende socialt ansvar.

Sammenlignet med de særlige ASF-klasser, så består disse typisk af et toårigt forløb med 12 elever. Toårige forløb modtager et højere taxameter årligt per elev end treårige forløb. Hertil kommer, at ASF-klasserne også får et ”skygge-undervisningstaxameter” for op til 16 elever, og dermed samlet modtager taxameter for 28 elever. På den måde hænger det økonomisk sammen, selv om der kun er 12 elever i en klasse.

Forslag til at løfte treårig hf

Skal det politiske ønske om at hjælpe endnu flere sårbare unge gennem en ungdomsuddannelse indfries, er det nødvendigt at sikre tydelig hjemmel til at kunne tilrettelægge de treårige hf-forløb på klasseniveau. Det er tilmed afgørende, at det sker nu, hvis de eksisterende tilbud skal fortsætte. Danske Gymnasier foreslår tre konkrete tiltag, der vil forbedre vilkårene for treårig hf:

- 1) I gymnasieloven er der med §§ 61-62 mulighed for, at en institutions leder kan træffe beslutning om i helt særlige tilfælde at tilrettelægge toårige uddannelsesforløb over en treårig periode og treårige forløb over en fireårig periode. Dog er der brug for, at paragrafferne helt tydeligt giver gymnasierne lov til at lave treårige hf-klasser for sårbare unge med diagnoser. Flere skoler vil rigtig gerne, men bremses lige nu af uklar lovgivning.
- 2) Det vil gøre en markant forskel for gymnasierne, hvis økonomien i højere grad understøtter, at treårige hf-forløb kan løbe rundt på lige vilkår med ordinære toårige forløb. Det vil kunne lade sig gøre, hvis taxameteret kommer på niveau med det almindelige hf-taxameter, så en elev på et treårigt forløb for sårbare unge årligt udløser et undervisningstaxameter på ca. 62.000 kr. og ikke kun ca. 44.000 kr. På den måde vil der være ressourcer til, at eleverne i klassen kan få den supplerende støtte, der er behov for. Merudgiften hertil vil udgøre ca. 350.000 kr. årligt for en klasse med 20 sårbare elever.

En alternativ løsning med samme effekt og omkostninger vil være at tildele et skyggetaxameter for det antal elever, der kunne have været i klassen. Det svarer til den løsning, der i dag gælder for ASF-klasser (ASF-taxameteret). Det medfører, at man opretter det treårige forløb med 20 elever, men tildeler institutionen et skyggetaxameter for undervisningstaxameteret, så man både modtager tilskuddet for de 20 elever på holdet samt for de 8 elever, der ville have været på et ordinært hold. Det vil have den samme effekt som nævnt ovenfor. Ændringen vil give institutionerne de nødvendige ressourcer til at sikre en ekstraordinær støtte til eleverne, så undervisningen kan foregå på mindre hold og i mere trygge rammer, hvilket for sårbare unge med diagnoser har stor betydning ift. fuldførelse af uddannelsen.

Det kan være svært at estimere antallet af treårige hf-forløb på landsplan, der vil blive omfattet af ændringen. Forslagene skal derfor ses i sammenhæng med, at behovet undersøges nærmere, eller at der oprettes en forsøgsordning, hvor eksempelvis 10 hf-skoler kan ansøge om at blive omfattet af det højere taxameter. Det øgede taxameter forventes at kunne dækkes af lavere udgifter på beskæftigelsesområdet, eksempelvis jobcenterindsats og ledighedsydelse, idet de pågældende unge får en uddannelse, som de ellers ikke ville have fået, og denne bidrager til, at de videreuddanner sig med henblik på beskæftigelse.

- 3) I SPS-bekendtgørelsen (BEK nr 632 af 21/06/2019) er det bestemt, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet yder tilskud til specialpædagogisk bistand i bl.a. ungdomsuddannelserne. Det er den enkelte institution, der skal søge om SPS-støtte til den enkelte elev, der jf. § 2 i bekendtgørelsen er berettiget til støtten. SPS-støtten skal være til rådighed for eleven, så længe den pågældende har behov for det til gennemførelse af sin uddannelse. Ordningen hjælper i høj grad elever i

dag, og det er helt afgørende for deres gennemførelse af en uddannelse, at de kan få SPS-støtte. Det er dog samtidig en meget bureaukratisk ordning, fordi institutioner kun kan søge støtte på individniveau og ikke på klasseniveau. Ændres bekendtgørelsen, så det både bliver muligt at søge støtte på individ- og på klasseniveau til berettigede elever, der eksempelvis alle går i den samme treårige hf-klasse jf. gymnasielovens §§ 61-62, vil det lette den administrative byrde på institutionerne og tilskynde flere skoler til at tilrettelægge klasser for sårbare unge med diagnoser. Det skal fortsat være et krav, at tilskuddet går til specialpædagogisk bistand.